

PUSULA *fetih*

Tarih ve Kùltür Dergisi Mart 2020 Sayı: 2

İÇİNDEKİLER

4 Editör'ün Kaleminden

Hatice ERDOĞDU

5 O Erler Ki (Şiir)

6 Tarihsel Süreç İçinde Toprak Edinme Yöntemleri

Fetih Mi İşgal Mi?

Bilal ÇAYIR

10 Anadolu'nun Fethi

Tuğba KAYA-Beyzanur ÖZ

12 İstanbul'un Fethi

Fetih Kronolojisi

İstanbul Fethinin Sonuçları

Fethin Manevi Fatih

Şeyma KELEŞ-Meryem Aysun ERKARA

18 Kudüs'ü Eşsiz Kılan Tarihi

Meryem USLU-Halil İbrahim KIRINFIL-Meryem GÜNAL

22 Mekke'nin Fethi

Sueda Nur ALMIŞ-Ali Utku ŞAHİN

26 Anadolu'nun Manevi Fethi ve Gönüllerin İnşası

Sena Şener

28 Yüzünde gölge olmayan bilge lider: Aliya İzetbegoviç

F. İrem ÖZTÜRK

32 İşgal ve Gözyaşı

Hatice ERDOĞDU

34 Sinema Tarihi

Film Önerisi / Çöl Aslanı: Ömer Muhtar

Aliye İZEM SALMAN-Ahmet ŞAHİN

36 Tarih Şuuru

Rümeysa EKİCİ

37 Aşıkların Zaferi: Çanakkale

Fatma AKAR

Pusulula *feth*
Tarih ve Kültür Dergisi Mart 2020 Sayı: 2

**ANTALYA AIHL ADINA
OKUL MÜDÜRÜ**
Osman MUSARA

Genel Yayın Yönetmeni
Hatice ERDOĞDU

Yayın Danışma Kurulu
Mehmet Akif DUMAN
İbrahim ABA

Grafik Tasarım
Caner Uygur YILDIZ
(caneruygur91@gmail.com)

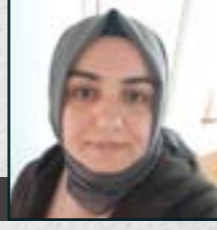
Yayın Kurulu Başkanı
Meryem Aysun ERKARA
Sefa KOÇ

Yayın Kurulu
Ahmet ŞEN
F. İrem ÖZTÜRK
Meryem USLU
Halil İbrahim KIRINFIL
Senem BAYRAK
Sena ŞENER
Şeyma KELEŞ
ve
Tarih Kulübü Üyeleri

İletişim
Kızıllık Mahallesi 2773 Sokak
No: 36 Muratpaşa / ANTALYA

www.antalyaaihl.meb.k12.tr
Tlf. : 0242 325 12 50
Faks: 0242 326 31 03
E-posta: dergipusula07@gmail

Hatice ERDOĞDU

“Şüphesiz biz sana apaçık bir ‘FETİH’ verdik”

Bu yıl pusulamız “FETİH”...

Pusulamızı, cihat ruhu ile hareket edilerek fethedilen güzide şehirlerin, cihanşümül medeniyetlerin en üstününü kurmuş olan iman, cihat, ilim ve sanatla asırlarca insanlığa örnek olmuş gönül ve aşk medeniyeti kurmuş olan tarihimize çevirdik.

Bu sayımızda öğrencilerimiz, fetih ve işgal kavramları üzerinde ısrarla durmaya gayret ettiler. Tarihimiz gönül ve aşkla inşa ettiği İslam medeniyeti ile fethettiği topraklara bir esenlik ve şefkat eli olurken, diğer yandan batılı ve Haçlı zihniyeti insanlığa her zaman acı, gözyaşı ve zulüm sundu. Tarihi seyir içinde fetih ve işgal örnekleri dosyalar halinde işlenerek İslam medeniyetinin dünyada tek ve eşsiz bir model olduğunu belgeler halinde ortaya koymaya çalıştık.

Bugünde ne yazık ki işgal anlayışı devam etmektedir. İşgal, zulüm ve vahşetin adresi olmaya devam etmektedir. Tarihte olduğu gibi bugün de mazlum coğrafyaların kurtarıcısı olarak fetih anlayışına ihtiyacımız var. Buna en güzel örnek Bosna 'da yaşanmıştır. Bir kurban bayramı öncesi Bosna'dayız. Kurbanlıkları aldık ve Srebrenitsa'ya geçtik. Burada bizi 80 yaşlarında bir ihtiyar karşıladı. Bizi görünce halden hale geçti. Kızdı, ağladı, sevindi beni omuzlarımdan tutup sarstı. Tercümana sordum ne diyor diye dedi ki: **Nerede kaldınız?** Dedem, babam sizi bekleyerek öldü. Srebrenitsa'da toplu mezarlardaki mazlumlar da sizi bekleyerek öldü. Ben de sizi bekliyordum...

Bizler de Tarih Kulübü olarak fetih ruhunun anlamını ve beklenenler olma idealinde olduğumuzu göstermek amacıyla dergimizi hazırladık. Geçen yıl yola çıktığımız tarih ve kültür yolculuğumuzda, dergimiz

“PUSULA”nın ikinci sayısını çıkarmanın mutluluğunu ve heyecanını yaşamaktayız. Tarih Kulübü ekibi olarak; çalışmalarımızda her daim yanımızda olan okul yönetimine, dergimizin hazırlık sürecinde danışmanlığını yürüten Müdür Başyardımcımız Mehmet Akif DUMAN'a şükranlarımızı sunarız.

O erler ki

O erler ki, gönül fezasındalar,
Toprakta sürünme ezasındalar.
Yıldızları tesbih tesbih çeker de,
Namazda arka saf hizasındalar.

İçine nefis sızan ibadetlerin,
Birbiri ardınca kazasındalar.
Günü her dem dolup her dem başlayan,
Ezel senedinin imzasındalar.

Bir ân yabancıya kaysa gözleri,
Bir ömür gözyaşı cezasındalar.
Her rengi silici aşk ötesi renk;
O rengin kavuran beyzasındalar.

Ne cennet tasası ve ne cehennem;
Sadece Allah'ın rızasındalar.

NECİP FAZIL KISAKÜREK

TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE TOPRAK EDİNME YÖNTEMLERİ

Bilal ÇAYIR

Günümüzde işgal genellikle kime ait olduğu tartışmalı sınır bölgelerine ilişkin uyuşmazlıklarda kullanılan bir yöntemdir

Uluslararası hukuka göre ülke ya da toprak kazanma yöntemleri şunlardır:

a) Devir b) İşgal c) Kazandırıcı zaman aşımı d) Katılma e) Fetih f) Kiralama

a) Devir: Bir devletin belirli bir ülke parçası üzerinde sahip olduğu egemenlik hakkından diğer bir devlet lehine olmak üzere bir antlaşma ile vazgeçmesidir. Yine bir antlaşma ile bir devletin tamamen sona erdirilip bu devletin başka devletlere devredilmesi de devir kapsamında değerlendirilir. 1919 Versay Antlaşması ile Almanya Alsas-Loren bölgesini Fransa'ya devretmiştir. 1990 yılında Doğu Almanya Demokratik Cumhuriyeti imzaladığı Birleşme Antlaşması ile Federal Almanya Cumhuriyeti lehine ülkesi üzerindeki haklarını devretmiştir.

b) İşgal: Bir devletin bir ülkeyi egemenliğe tabi kılmak niyet ve iradesiyle o ülkede egemenliğini kullanarak kazanmasıdır. Günümüz uluslararası hukukunda devletlerin egemen eşitliği ve iç işlerine karışma yasağı gereği başka bir devlete ait ülke parçasının işgal suretiyle kazanılması ve bu tür durumların diğer devletlerce hukuki olarak tanınması mümkün olmadığından, bugün yalnızca sahipsiz toprak parçaları işgal yoluyla kazanılabilir.

Buna göre **İŞGAL** üç unsurdan oluşmaktadır:

a) Sahipsiz bir toprak parçası;

b) Egemenliğe tabi kılma niyet ve iradesi;

c) Egemenliğin kullanılması.

c) Kazandırıcı zaman aşımı: İşgalden farklı olarak gerek bir devletin egemenliğine tabi ülkelerde gerek uluslararası topluma ait olan ve bütün devletlerin yararlanmasına açık olan alanlarda uygulama alanı bulabilir. Açık denizin kıyıya yakın kesimlerinde ülke devletin bu esasa dayanarak hak sahibi olabileceği uluslararası hukuk tarafından kabul edilmiştir. Kazandırıcı zamanaşımını ileri sürebilmek için egemenliğin kullanılmasının uzun süreye yayılması ve çekişmesiz olması yani asıl hak sahiplerinin bu olayı açıkça kabul etmiş olmaları gerekir.

d) Katılma ya da doğa operasyonları: Bir devletin egemenliğine tabi olan bir ülkenin doğal olaylar nedeniyle genişlemesidir. Örneğin; bir nehrin kıyılarında meydana gelen değişiklikler, devletin karasularında bir adanın oluşması vb. Bu yerlerin kazanılabilmesi için ayrıca bir işlem yapmaya gerek yoktur.

e) Fetih: Kuvvet kullanma ve kuvvet kullanarak sınırların değiştiği dönemde yapılmış kimi zaman keşif kimi zaman fetih adını taşıyan bir ülke kazanma biçimidir. Ancak günümüzde BM Şartı Madde 2(4) uyarınca kuvvet kullanma veya tehdidinde bulunma yasaklandığından buna aykırı biçimde ortaya çıkan hukuka aykırı durumların diğer devletlerce meşru olarak tanınması yasaklanmış ve bu sayede fetih esasına dayalı hak iddialarının diğer devletlerin rızası ile geçerlilik kazanması engellenmiştir. 1945 yılında BM Şartının yürürlüğe girmesinden önce Japonya'ya ait Kuril Adalarını fetheden Sovyetler Birliği bunları halen iade etmemekte ve bu yüzden Japonya ile Rusya arasında bir barış antlaşması yapılamamaktadır.

Müslümanlar, İslam'ın cihad anlayışıyla dünyanın dört bir tarafına gitmişlerdir. Ancak hiçbir zaman insanlar dinlerini değiştirmeye zorlanmamıştır.

İslam'ı seçenler ise fetihlerden sonra şahit oldukları adaleti, hoşgörüyü gördükten sonra kendi iradeleriyle Müslüman olmuşlardır. İşgalde ise ölümle özgürleştirme operasyonundan kurtulanlar zorla Hıristiyan yapılmıştır. Hatta Tahrif edilmiş Hıristiyanlık kanla, savaşla yayılmıştır. Fetih ve işgal konusu bakış açısına göre değişse de fetih, hak ve adaletin simgesi, işgal ise zulüm ve vahşetin simgesi olmuştur.

f) Kiralama: Buna göre bir devlet ülkesinin bir parçasını başka bir devlete kiralayabilir ve kiralama süresince söz konusu toprak kiralayanın egemenliğine girer. Hong-Kong 1898 yılında Çin tarafından İngiltere'ye 99 yıllığına kiralanmış ve 1997 yılında Çin'e iade edilmiştir. Küba'da bulunan Guantanamo bölgesi de 1903 yılında ABD'ye kiralanmış olup halen bu ülkenin kontrolindedir.

“FETİH Mİ

İŞGAL Mİ?

Fetih ile işgal arasındaki farkı ortaya koyabilmemiz için, önce fetih nedir, Neyi getirir? İşgal nedir, neyi götürür? Gerçeğinin tarifini ve analizini iyi yapmamız lazım.

Fetih; Allah'ın kelamını yaymak için girilen her bölgede İslami tebliğ faaliyetlerini yürütürken orada yaşayan sivillere ve masumlara hiç bir zarar vermeden bölgeyi ele geçirdikten sonra adil bir şekilde kontrolü sağlamak ve yönetmektir.

Fetihlerde (şirk hariç) insanların dinine, inançlarına örf ve adetlerine karışılmaz.

Sadece yönetim ele geçirilerek İslami hâkimiyeti kurulur.

İşgal; yeraltı ve yerüstü zenginliklerine göz dikilerek hedefe konulan bölge, -ne şekilde olursa olsun- bertaraf edilir, harabeye çevrilir. İşgal altındaki yerlerde her şey zapt edilerek, yağma edilir. Hâkimiyet kurularak işgal altında olan yeraltı ve yerüstü zenginlikleri işgalciler tarafından sömürülür.

İşgal edilen toprakların hâkimiyeti başkasının adına görünse dahi yapılan tüm işler işgalciler tarafından yürütülür.

Bu iki kavram yani Fetih ile işgal, kullanımları farklı ise de bazen birbirleri ile karıştırılabilir. Çoğu zaman insanlar fetih yerine işgal, işgal yerine fetih kelimesini cümle içinde kullanmaktadır. Oysa yazılışları da farklı anlamları da farklıdır. Bu da anlayış ve kültür farklılığından kaynaklanıyor. Her anlayış ve kültür sahipleri kendilerine göre bu kavramların içeriğini dolduruyor. Mesela birisinin, bir yerlerin ele geçirilmesine fetih dediğine bir diğeri işgal diyebiliyor.

1071 Malazgirt Savaşı ile başlayan sürece bakıldığında Türkler açısından bir fetih olarak değerlendirilirken, Bizans açısından bakıldığında ise bir işgaldir. Çünkü Bizans'a göre Anadolu kadim yurttur, vatandır. Türkler ise sonradan gelen ve işgalcidir. Türkler açısından bakıldığında ise yerleşik hayata geçilecek olan ilk vatan toprağıdır.

Fetih anlayışına göre, fethedilen yerlerde güven ve huzur umutları yeşerir. Fethedilen yerdekilerin dini inanışlarına ve örflerine karışılmaz, mabetlerine dokunulmaz.

Hiç kimseye dinini değiştirme zorlaması yapılmaz. Fethedilen bölgedeki halkın yaşam tarzı değiştirilmez, sadece o bölgeyi yöneten devlet değişmektedir.

Yani halk sosyal dokularını koruyarak yaşamına devam eder.

Daha kısa ifadelerle özetlemeye çalışırsak, işgalde baskı, fetih ise ikna vardır. İşgalde ben kavgası verilirken diğeri biz mefhumu ön plandadır. İşgal madde temeline dayanırken diğeri mana güzelliği kendini göstermektedir. İşgalin insani kaynağı nefis iken, diğeri akıl ve kalp açılımındadır.

Tarihte İslam medeniyeti ile Haçlı zihniyetinin faaliyet yürüttüğü alanlarda attıkları adımlara baktığımızda, birbirine zıt iki tablo karşımıza çıkmaktadır. Fetih huzur, barış ve güven varken işgalde zulüm, acı ve yıkım vardır. Türkler fetih yolu ile kazandıkları topraklara barışı huzuru ve güveni götürmüşlerdir.

Rumeli ve balkanlarda yaşayan Rumlar Bizans'ın yönetiminde memnun olmadıklarını bilinen şu meşhur

sözleri ile ortaya koymuşlardır:”

Bu topraklarda kardinal külahı görmektense Türk sarığını görmeyi tercih ederiz” diyerek Rumeli ve Balkanların Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında Türklerin yanında yer alarak önemli bir görevi üstlenmişlerdir

Fetih ile işgal arasında, ak ile kara arasındaki zıtlıktan da öte bir fark söz konusudur. ***Öncelikle Fetih-te “Yaşatma İdeali” vardır. İşgalde ise, “Yaşamak için öldür!” çarpıklığı söz konusudur.***

Fetih Tebliğ amaçlı gerçekleştirilirken, işgalde yıkım, gözyaşı ve huzursuzluk faaliyetler söz konusudur. Fetihde can, mal, din, namus gibi değerler korumaya alınırken işgalin hemen sonrasında mal, can ve namus tecavüze maruz kalmakta, din tahrif edilmektedir.

Müslümanlar, İslam'ın cihad anlayışıyla dünyanın dört bir tarafına gitmişlerdir. Ancak hiçbir zaman insanlar dinlerini değiştirmeye zorlanmamıştır. İslam'ı seçenler ise fetihlerden sonra şahit oldukları adaleti, hoşgörüyü gördükten sonra kendi iradeleriyle Müslüman olmuşlardır. İşgalde ise ölümle özgürleştirme operasyonundan kurtulanlar zorla Hıristiyan yapılmıştır. Hatta Tahrif edilmiş Hıristiyanlık kanla, savaşla yayılmıştır.

Fetih ve işgal konusu bakış açısına göre değişse de fetih, hak ve adaletin simgesi, işgal ise zulüm ve vahşetin simgesi olmuştur.

ANADOLU'NUN FETHİ

Tuğba KAYA-Beyzanur ÖZ

Anadolu'nun fethi sonuçları itibariyle, Türk tarihinin en önemli olaylarının başında gelir. Bu fetih ile, Batı Türklüğü yeni ve ebedi bir vatana kavuşmuş ve bu vatan toprakları üzerinde Anadolu Selçukluları, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.

Her medeniyet kendi kültürüne göre bu kavramlara anlam yükler ve bu doğrultuda ilerler. Her topluluğun dünya görüşü bir olabilir mi? Herkes aynı yöne bakarken aynı şeyi görebilir mi? İşgal, her yönden yeraltı ve yeryüzü zenginlikleri kendi egemenliğine almayı ideallerinin merkezine koymaktır.

Fetih, İslam düşüncesiyle vuku bulan, barışı kendine amaç edinen bir faaliyettir. Fetih, tevhid medeniyeti kurmayı hedeflerken işgalciler hangi sonucu doğurursa doğursun o bölgedeki zenginliklerin hepsini ele geçirir ve halka zarar verir.

İşgalcilerin elini kolunu bağladığı halkın, özgürlüğünü veren fatihlerdir. Egemenliğe bağlanmış ipleri çözmek Fatihlerin yegane amacıdır. Anadolu'nun fethi de bu amaç ve gaye üzerine kurulmuştur.

Anadolu'nun fethi sonuçları itibariyle, Türk tarihinin en önemli olaylarının başında gelir. Bu fetih ile, Batı Türklüğü yeni ve ebedi bir vatana kavuşmuş ve bu vatan toprakları üzerinde Anadolu Selçukluları, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Türkler Anadolu'ya IV. yüzyıldan başlayarak aralıklarla XI. yüzyıla kadar sürecek akınlarda bulunmuşlardır.

Ancak, 1071 Malazgirt Savaşı'na kadar aralıklarla devam edecek olan bu akınlar neticeleri itibariyle, fetih amacı ön planda tutulmayan akın ve keşif hareketleri olarak nitelenebilir. Büyük Selçuklu dönemindeki Oğuz-Türkmen akınlarıyla birlikte Anadolu'nun Türkleşmesiyle neticelenecek fetihler başlamıştır.

Selçukluların meşhur ve en kapsamlı Anadolu harekâtlarından bir tanesi de, Tuğrul Bey tarafından görevlendirilen İbrahim Yinal ve Kutalmış'ın gerçekleştirdiği Anadolu seferidir. Bu sefer sırasında 18 Eylül 1049 cumartesi günü, Selçuklu ve Bizans ordusu arasında şiddetli bir savaş vuku bulmuştur. Pasinler Zaferi olarak bilinen bu savaşı, Selçuklu ordusu kazanmış ve Malazgirt Zaferi'ne giden yol, henüz 1049 yılında açılmıştır. Nitekim Selçukluların Anadolu'ya olan ilgisi ve akınları, bu zaferden sonra artarak devam etmiştir. Dönemin Bizans İmparatoru Romanos Diogenes ise bu akınları önlemek için Doğu Anadolu üzerine sefere çıkmağa karar vermiştir.

MALAZGİRT SAVAŞI VE SONRASI Alp Arslan'ın Büyük Selçuklu tahtına geçmesiyle birlikte, Anadolu'ya yapılan akınlar tekrar hız kazanmıştır. Devrin en güçlü surlarına sahip olduğu için fethedilemez denilen Ani Şehrini ele geçirir (Ağustos 1064).

Ayrıca Kars ve Van da Türkler tarafından alınır.1066 yılından itibaren Gümüştegin, Afşin, Emir Sanduk gibi ünlü Türk komutanları Anadolu'ya akınlar düzenler. MALAZGİRT SAVAŞI İmparator Diogenes, Türklerle son ve kesin bir darbe vurmak istiyordu. Bu sebeble 200 bin kişilik büyük bir ordu hazırladı. Bu ordu da Ermeni, Gürcü ve ücretli Frank, Norman, Rus kıt'alarının yanı sıra, Türk soyundan Uz ve Peçenek kuvvetleri de bulunmaktaydı. Nihayet Bizans ordusu doğuya doğru sefere çıktı. Artık savaş kaçınılmaz devrin kaynaklarına göre Bizans'ın 200 binlik ordusuna karşı, Selçuklu kuvvetleri 50 bin kadardı. Bizans ordusundaki Peçenek ve Uz askerleri, karşılarındakinin Türk olduğunu görünce Selçuklu tarafına geçmişlerdi. İki ordu Malazgirt Ovası'nda mevzilendi. İslam ülkelerinin her köşesinde, Alp Arslan'ın zafer kazanması için hutbe okunuyor, dua ediliyordu. Nihayet Alp Arslan ordusu ile cuma namazını kıldıktan sonra askerini oldukça etkileyen, coşkulu bir konuşma yaptı; şehit düşerse üstündeki beyaz elbisenin kefeni olduğunu, onunla gömülmesini vasiyet etti. Sonra eski Türk geleneğine uyarak atının kuyruğunu bağladı ve ordusunun başına geçti. (26 Ağustos 1071)Alp Arslan sayıca çok üstün olan Bizans kuvvetlerine karşı Türk savaş taktiği olan „Turan taktiğini başarıyla uyguladı. Askerlerin bir kısmı savaş alanının iki yanındaki tepelerde pusuya yattı. Diğer kuvvetler düşmana saldırdı ve kaçır gibi yaparak geri çekildiler (sahte ric'at). Türklerin bozguna uğradığını zanneden Bizans kuvvetleri disiplinsiz bir şekilde Selçuklu kuvvetlerini takibe başladı ve merkezden epey ayrıldılar.

Pusuya doğru çekilen Bizans ordusu, bu tuzağı geç fark etti. Geri çekilmeye çalıştıkları sırada Ermeniler ve yedek kuvvetler savaş alanından kaçtılar. Tam anlamıyla çembere alınan Bizans ordusu, akşama kadar süren Türk hücumlarıyla adeta yok edildi. İmparator yaralı olarak ele geçirildi (26 Ağustos 1071).Alp Arslan, imparatorun umduğunun aksine, ona çok iyi muamele etti; saygı gösterdi. Aralarında yapılan anlaşmaya göre, imparator kurtuluş akçası (fidye) karşılığında serbest bırakılacaktı. Ayrıca Bizans'ın elindeki bütün Müslüman esirler salıverilecek ve Selçuklulara yıllık vergi ödenecekti

MALAZGİRT ZAFERİNİN

ÖNEMİ VE SONUÇLARI

Malazgirt Zaferi sonuçları itibariyle hem Türk tarihi, hem de dünya tarihi bakımından çok büyük bir önem taşımaktadır. Malazgirt Zaferi sonucunda Anadolu'nun kapıları kesin olarak Türklere açılmış oluyordu. Böylece Anadolu'nun, Türklerin ebedi vatanı olması için en büyük adım atılmıştır. Zaferden sonra Anadolu'da irili ufaklı birçok Türk devleti kurulmuş, Türkiye Cumhuriyetine kadar uzanan Türkiye tarihi başlamıştır. Bu zaferle, Türklerin İslam dünyasındaki prestiji ve liderliği daha da güçlenmiştir. Malazgirt Zaferi, Avrupa'da da derin izler bırakmıştır.

Fâtih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın'!

İSTANBUL'UN FETHİ

Şeyma KELEŞ-Meryem Aysun ERKARA

Osmanlı Devleti'nin daha önce tam yedi kez kuşattığı İstanbul, 29 Mayıs 1453'te 7. Osmanlı hükümdarı Fatih Sultan Mehmet (2. Mehmet) tarafından fethedildi. Peki İstanbul neden fethedildi? İstanbul'un fethi hangi şartlarda gerçekleştirildi? İstanbul'un fethinin sebepleri ve sonuçları nelerdir?

İstanbul, tarih boyu pek çok devlet tarafından defalarca kuşatıldı. Ancak bu kuşatmaların hiçbiri sonuç vermedi. Ta ki Fatih Sultan Mehmet'e kadar...

Osmanlı devleti kurulmuş ve Osmanlı hükümdarları da efendimiz (SAV)'in müjdesindeki güzel kumandan özelliğine erişmek istiyorlardı. Bunlardan biri de Osmanlı hükümdarlarından II. Murat'ın oğlu Şehzade Sultan Mehmet'ti. Mehmet çok cesur, inançlı, merhametli ve çalışkan bir çocuktur. Resim yapmayı çok severdi. En çokta savaş gemileri çizerdi. Hocası Ak Şemsettin Hazretleri Sultan Mehmet'e sevgili peygamberimizin hadisi şerifini anlattıktan sonra onun da en büyük hayali İstanbul'u fethetmek olmuştur. Babasının vefatından sonra tahta Sultan Mehmet çıkmıştı. Artık o da bir hükümdardı. Geceleri rüyasında hep müjdeli şehri görüyordu. Yine bir gece hocası Ak Şemsettin Hazretleri'ne "Efendim dua ediyorum ki kutlu şehri almak bize nasip olsun" Ak Şemsettin Hazretleri : "Allah'ın izniyle İstanbul'u alacaksınız." demişti. Bu söz üzerine Sultan Mehmet **"Ya ben İstanbul'u alırım ya da İstanbul beni"** diyordu. Çok istediği fetih hazırlıklarına başladı.

İstanbul'un Fethinin Nedenleri

İstanbul'un fethedilmesi Osmanlı Devleti açısından pek çok nedenden ötürü gerekliydi. Bunun ilk sebebi, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bir hadisinde belirttiği: **"Kostantiniyye elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu fetheden asker ne güzel askerdir."** müjdesine nail olmaktadır. İstanbul'un fethi siyasi sebeplerden dolayı da gerekliydi. Bizans İmparatorluğu, şehzadeleri kışkırtıyordu. Şehzadeler birbirine düşerek taht kavgasına tutuşuyordu.

Bizans, konumu itibarıyla Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de büyümesine engeldi. Anadolu ve Rumeli toprakları arasında bağlantı sağlanamıyordu. İstanbul'un alınmasıyla bu engel ortadan kalkacaktı. İstanbul'un fethiyle Anadolu ve Rumeli arasında askeri geçiş için de engel kalmayacaktı. Bizanslılar, Avrupa'daki Hristiyanları kışkırtarak Haçlı seferlerinin yapılması için uygun koşulları yaratıyordu. Anadolu beyliklerini de Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtıyordu. Bu da Anadolu'daki Türk birliğinin bozulmasına neden oluyordu. **Ekonomik sebepler**, İstanbul'un fethini gerekli kılan bir başka unsurdu. İstanbul'un fethiyle Osmanlı Devleti, kara ve deniz ticaretinde avantajlı konuma geçecekti. Ayrıca İpek Yolu'nun bir koluna da hakim olacaktı.

FETİH KRONOLOJİSİ

Elde sensin, dilde sen; gönüldesin, baştasın
Fâtiḥ'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

6 Nisan 1453: Fatih Sultan Mehmet otağı Konstantinopolis önlerinde, St. Romanüs Kapısı (Şimdiki Topkapı) önüne kuruldu. Aynı gün şehir, Haliç'ten Marmara'ya kadar kuşatıldı.

6-7 Nisan 1453: İlk top atışları başladı. Edirnekapı yakınındaki surların bir kısmı yıkıldı.

9 Nisan 1453: Baltaoğlu Süleyman Bey Haliçe girmek için ilk saldırıyı yaptı.

9-10 Nisan 1453: Boğaz'daki surların bir bölümü ele geçti. Baltaoğlu Süleyman Bey Prens adalarını ele geçirdi.

11 Nisan 1453: Büyük surlar dövülmeye başlandı. Yer yer gedikler açıldı. Sürekli dövülen surlarda tahribat önemli boyutlara ulaştı.

12 Nisan 1453: Donanma Haliçi koruyan gemilere saldırdı, fakat Hıristiyan gemilerinin üstün gelmesi Osmanlı ordusunda moral bozukluğuna yol açtı. Fatih Sultan Mehmet'in emri üzerine havan topları ile Haliç'teki gemiler dövülmeye başlandı ve bir kadirge batırıldı.

18 Nisan 1453 Gecesi: Padişah, ilk büyük saldırı emrini verdi. Dört saat süren saldırı püskürtüldü.

20 Nisan 1453: Yardıma gelen erzak ve silah yüklü, üçü Papalığın, biri Bizans'ın dört savaş gemisiyle Osmanlı donanması arasında Yenikapı açıklarında bir deniz savaşı meydana geldi. Padişah bizzat kıyıya gelerek Baltaoğlu Süleyman Paşa'ya gemilerini her ne pahasına olursa olsun batırmasını emretti. Osmanlı donanması, sayıca üstünlüğüne rağmen, kendilerinden büyük ve yüksek olan düşman gemilerini engelleyemedi. Bu başarısızlık Osmanlı ordusunda bir bozgun etkisi gösterdi. Asker orduyu terk etmeye başladı. Hemen sonra bu durumdan istifade etmek isteyen imparator bir barış önerisinde bulundu. Sadrazam Çandarlı Halil Paşa'nın desteğiyle bu öneri reddedilerek, kuşatmaya ve surların büyük toplarla dövülmesine devam edildi.

Bütün bu bozgun havası içinde Fatih Sultan Mehmet'e şeyhi ve hocası Akşemseddin Hazretlerinin fetih müjdesi mektubu geldi. Fatih Sultan Mehmet bu manevi desteğin de etkisiyle bir yandan saldırıyı şiddetlendirirken, öte yandan herkesi şaşkırtan yeni girişimlerde bulundu. Dolmabahçe'de demirlenen donanma karadan Haliçe indirecekti!

22 Nisan 1453: Sabahın erken saatlerinde Hıristiyanlar, Fatih Sultan Mehmet'in inanılmaz azminin Haliç sırtlarında, karada seyrettiği gemileri hayret ve korkuyla gördüler. Öküzlerle çekilen 70 kadar gemi yüzlerce gemi tarafından halatlarla dengeleniyor ve kızaklar üzerinde ilerliyordu. Öğleden sonra gemiler artık Haliçe inmişlerdi. Türk donanmasının umulmadık biçimde Haliç'te görünmesi Bizans üzerinde büyük bir olumsuz tesir yaptı. Bu arada, Bizans kuvvetlerinin bir kısmı Haliç surlarını savunmaya başladığı için, kara surlarının savunması zayıfladı.

28 Nisan 1453: Haliç'teki gemi yakma girişimi yoğun top ateşiyle engellendi. Ayvansaray ile Sütlüce arasında köprü kuruldu ve buradan Haliç surları ateş altına alındı. Deniz boyu surlarında tamamı kuşatıldı. İmparatora Cenevizliler aracılığıyla koşulsuz teslim önerisi iletildi. Eğer teslim olunursa serbestçe istediği yere gidebilecek, halkın canı ve malı güvende olacaktı. İmparator bu teklifi kabul etmedi.

7 Mayıs 1453: 30 bin kişilik bir kuvvetle Bayrampaşa Deresi üzerindeki surlara yapılan 3 saatlik saldırı sonuca ulaşamadı.

12 Mayıs 1453: Tekfur Sarayı ile Edirnekapı arasında yapılan büyük saldırı püskürtüldü.

16 Mayıs 1453: Eğrikapı önüne kazılan lağımla Bizans'ın açtığı karşı lağım birleşti ve yeraltında şiddetli bir çarpışma oldu. Aynı gün Haliç'teki zincire yapılan saldırı da başarılı olmadı. Ertesi gün tekrar saldırıldı, yine sonuca ulaşamadı.

18 Mayıs 1453: Hareketli ağaçtan bir kule ile Topkapı yönünden saldırıya geçildi. Şiddetli çarpışmalar akşama kadar sürdü. Bizanslılar gece kuleyi yaktılar, doldurulan hendekleri boşalttılar. Sonraki günlerde surların yoğun top ateşiyle dövülmesi sürdürüldü.

25 Mayıs 1453: Fatih Sultan Mehmet, İmparator'a İsfendiyar Beyoğlu İsmail Bey'i elçi göndererek son kez teslim olma teklifinde bulundu. Bu teklife göre imparator bütün malları ve hazinesiyle istediği yere gidebilecek, halktan isteyenlerde mallarını alıp gidebilecekler, kalanlar mal ve mülklerini koruyabileceklerdi. Bu teklif de reddedildi.

26 Mayıs 1453: Kuşatmanın kaldırılması, aksi durumda Macaristan'da Bizans lehine harekete geçmek zorunda kalacağı, ayrıca Batı devletlerinin gönderildiği büyük bir donanmanın yaklaşmakta olduğu gibi söylentilerin artması üzerine Fatih Sultan Mehmet Savaş Meclisi'ni topladı. Bu toplantıda, baştan beri kuşatmaya karşı olan Çandarlı Halil Paşa ve taraftarları kuşatmayı kaldırılmasını savundular. Padişah ile birlikte lalası Zağanos Paşa, Hocası Akşemseddin, Molla Gürani ve Molla Hüsrev gibi zatlar buna şiddetle karşı çıktı. Saldırıya devam etme kararı alındı ve hazırlıkları yapma görevi Zağanos Paşa'ya verildi.

27 Mayıs 1453: Genel saldırı orduya duyuruldu.

28 Mayıs 1453: Ordu, gününü ertesi gün yapılacak saldırılara hazırlanmak ve dinlenmekle geçirildi. Orduda tam bir sessizlik hakimdi. Fatih Sultan Mehmet safları dolaşarak askeri yüreklendirdi. İstanbul'da ise bir dini ayin düzenlendi, imparator Ayasofya'da herkesi savunmaya davet etti. Bu tören Bizans'ın son töreni oldu.

Yürü, hâlâ ne diye kendinle savaştasın?

Fâtiḥ'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

29 Mayıs 1453: Birlikler hücum için savaş düzenine girdiler. Fatih Sultan Mehmet sabaha karşı savaş emrini verdi. Konstantinopolis cephesinde askerler savaş düzenini alırken halk kiliselere doluştu. Osmanlı ordusu karadan ve denizden tekbirlerle ve davul sesleri ile son büyük saldırıya geçtiler. İlk saldırıyı hafif piyade kuvvetleri yaptı, ardından Anadolu askerleri saldırıya geçti. Surların gedikten içeriye giren 300 kadar Anadolu askeri şehit olunca, ardından Yeniçeriler saldırıya geçtiler yanlarına kadar gelen Fatih Sultan Mehmet'in yüreklendirmesiyle göğüs göğüze çarpışmalar başladı. Surlara ilk Türk Bayrağı'nı diken Ulubatlı Hasan bu arada şehit oldu. Belgradkapı'dan Yeniçerilerin içeri girmesi ve Edirnekapı'daki son direnişçilerin arkadan kuşatılmaları üzerine Bizans savunması çöktü.

Her yandan kente giren Türkler, Bizans savunmasını tümüyle kırdılar. Fatih Sultan Mehmet öğleye doğru Topkapı'dan şehre girdi, doğruca Ayasofya'ya girerek burayı camiye çevirdi. Böylece bir çağ açılıp, bir çağ kapandı.

İSTANBUL'UN FETHİNİN SONUÇLARI

Ey Konstantiniye!
Ya sen beni alırsın
Ya da ben seni alırım!

Şehirde yer yer mücadele oluyordu; kumandanlar Padişaha: Sen bizzat şehre girmezsen biz ahaliyi itaat ettirmeğe mecbur kalamayız deyince, Sultan Mehmed: imparatorun aranmasını emrettiği gibi, halka taarruz edilmemesini ve halkın itaat eylemesini emreyledi; bu suretle şehirde sükûnet hasıl oldu. Şehirdeki bütün ölüler yakıldı, şehir temizlendi; padişah Romanos (Topkapı) kapısından şehre girerek, Ayasofya kilisesine gitti, oraya gelince atından indi, (Şükran olarak) yere kapandı ve toprak alıp başının üstüne götürdü; bu esnada patrik, papazlar, pek çok halk, kadın, çocuk toplanmışlardı; Ayasofya'ya girdi, mukaddes mahalde durdu, patrik ve halk yerlere atılarak ağlaştılar; Sultan Mehmed onlara elleriyle susmalarını işaret etti; sükûnet teessüs edince patriğe:

— **“Ayağa kalk. Ben Sultan Mehmed sana ve arkadaşlarına ve bütün halka söylüyorum ki, bugünden itibaren artık ne hayatınız ve ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkmayınız”** dedi. Sonra, ordusunun kumandanlarına dönerek: asker in halka hiç bir fenalık yapmamalarını emretmelerini ve herhangi birisi bu emre itaat etmezse ölümle cezalandırılacağını bildirdi. İstanbul'un Fethi'nin

Türk, İslam ve dünya açısından önemli ve tarihin akışına yön verecek olan sonuçları vardır.

Bu nedenle birçok tarihçi İstanbul'un Fethi'yle Ortaçağ'ın sona erdiğini kabul eder. Fetihle birlikte Osmanlı Devleti, Anadolu'da kurulmuş bulunan çok sayıda Türk beyliğine karşı üstünlüğünü pekiştirmiş bulunuyordu. Bu nedenle İstanbul'un Fethi, Anadolu'daki Türk birliğinin sağlanmasında önemli bir etkidir. Osmanlı Devleti'nin sadece Anadolu'daki Türklerin değil, aynı zamanda bütün İslam ümmetinin lideri olması süreci de fetihten sonra başlar. Böylece Osmanlı Devleti bir dünya devleti haline gelecektir. Fetihden sonra, Osmanlı liderliğindeki İslam, dünya politikasının temel dinamiklerinden biri olmuştur. O dönemde Eski Dünya'da yaşanan bütün uluslararası olaylarda Müslümanların belirleyici bir rolü vardır.

Avrupa Hıristiyanlığı yaklaşık üç asır boyunca Haçlı Seferleri ile İslamiyet'i Ön-Asya'dan çıkarmaya çalışmıştı. Bu mücadelede İstanbul Haçlılar için bir sınır kalesi işlevi görüyordu. İstanbul'un Fethi'nden sonra Ön-Asya'daki İslam egemenliği Hıristiyan dünyası tarafından kesin olarak kabullenilecek ve bir daha bu toprakları kurtarmak için Haçlı seferi düzenlemeyecektir. Aksine İslam Avrupa içlerine yönelecektir. İstanbul'un Fethi Müslümanlar için Avrupa'ya karşı kazanılmış ve uzun yıllar sürecek bir üstünlüğün başlangıç noktasıdır.

FETHİN MANEVİ FATİHİ

Fâtihten sonra, İstanbul'un fethinden sonra, daha evvel feth-i mübîn için gelip orada şehid düşmüş bulunan ashâb-ı güzînin kabirlerini tesbit ettirmeye başladı. Bunlardan Hazret-i Peygamber'in mihamdarlığını yapan Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabrini hassaten tesbit ettirmek istiyordu. Ancak düşman tecâvüzlerine karşı muhâfaza maksadı ile gizlenmiş olan bu mübârek kabr-i şerîf, bulunamadı. Bunun üzerine Fâtihten, Akşemsettin Hazretlerine mürâcaat ederek:

“-Efendi Hazretleri! Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabrini nasıl bulabiliriz?” diye sordu.

Hazret-i Pîr, birkaç dakika murâkabeye varduktan sonra o mübârek ve şanlı sahâbînin kabrinin yerini gösterdi. Oraya işâret olması için bir sopa dikildi. Fakat Fâtihten Mehmet Han, hocasına itimadsızlığından değil, ancak gönlünün tamamen mutmain olması için geceleyin sopanın yerini değiştirdi. Ertesi gün belirlenen yeri kazmak üzere geldiğinde Akşemsettin Hazretleri, tekrâr murâkabeye vardı ve talebesi Fâtihten hayret nazarları arasında:

“-Sultanım! İşâretimizin yeri değişmiş!..” deyip sopayı eski yerine getirdi.

Artık Sultan'ın gönlünde hiçbir şüphe kırıntısı dahî kalmadı ve gösterilen yer kazılmaya başlandı. Birazdan Ebû Eyyûb'a âid bir mezar taşı çıktı; Akşemsettin Hazretlerinin kerameti tahakkuk etti. Sultan Fâtihten emri üzerine kabir, tamamen ortaya çıkarılarak üzerine bir türbe yanına da bir câmî ve medrese inşa edildi.

KUDÜS'Ü EŞSİZ KILAN TARİHİ

Meryem USLU-Halil İbrahim KIRINFIL-Meryem GÜNAL

Gökte yaratılıp yere indirilen şehir. KUDÜS.

Kudüs kalbimizi titreten bir haykırıdır.

KUDÜS

Kudüs...Yedi kat sema ve yedi kat yerde hürmetli olduğu haber verilen, Mescid-i Haram ile birlikte bir diğer mescit olan Mescid-i Aksa'nın bulunduğu o kutlu şehir. Mukaddesatını da bu mescide ve bu mescit etrafında şekillenmiş tarihine borçludur. Zira şehrin ismi olan "el-kuds" ifadesi "kutsal tapınak" anlamıyla, Beyt-i Makdis'ten gelmektedir.

Kabe-i Muazzama'yı ilk inşa eden Hazreti Adem (Aleyhisselam)'dır. Tarihin ilerleyen safhalarında Beytullah,birkaç kez tamirat gördüğü gibi bir sefer de yeniden inşa edilmiştir. İkinci bânisi,Hazreti İbrahim (Aleyhisselam)'dır. O'nun, Beytullah'ı inşasından kırk sene sonra,Hazreti Yakup (Aleyhisselam) , Mescid -i Aksa 'yı inşa ettirmiş fakat mescit asıl halini,tamirat ve kısmen inşa yoluyla ,Hazreti Süleyman (Aleyhisselam) döneminde almıştır. O dönemdeBeytül'l-Makdis olarak anılmış, İsrâilî kaynaklarda bu şekilde kaydedile gelmiştir.

Fethe Kadar Kısa Bir Tarihçe

İlim, irşâd ve mârifet merkezi olan Mescid-i Aksâ, aynı zamanda İsrâil oğullarına gönderilmiş olan Peygamberlerin karargahı olmuştur. Birçok kez yıkılıp inşa edilen bu kutsal şehir, 1. ve 2. Tapınak dönemlerinde, birçok Peygamberin merkezi olduktan sonra, Firavunların eline geçmiş, bir süre onların hakimiyeti altında kalarak Mısırlı Bedeviler tarafından yönetildi.Büyük İskender ele geçirinçeye dek tarih serüvenindeki yolculuğunu bu şekilde sürdüren kent, bir süre, Büyük İskender'in hükmüne râm oldu. Büyük İskender'den sonra gördüğü Batilamas egemenliğinin ardından, Sulikiler'in yönettiği şehir, Roma kumandanı Bumuci'nin ele geçirmesiyle artık Roma İmparatorluğunun merkezlerinden biri haline geldi. Roma İmparatorluğu'nun Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmasının ardından, Bizans topraklarında kalan kent, Farisiler'in (Sâsânîler) eline geçtiyse de, Bizans tarafından tekrar geri alındı . Tarihin önemli bir kesitini Peygamberlerin yurdu olarak geçirmiş olan bu kutu yerleşim yeri taciz ve istilalar karşısında öylece ihyaya muhtaç bir şekilde beklerken, Hazreti Ömer İbn-i Hattâb (RadiyallâhuAnh)Efendimiz döneminde fethedilerek İslâm topraklarına katılmıştır.

EMEVLER döneminde de İslâm diyarı olarak muhafaza edilmiş olan şehir, Abbâsîlerden sonra karışıklıklara gark olmuştur. Çeyrek asır süren Selçukluların hakimiyetine kadar sırasıyla; Tolunoğulları, Akşitler ve Fatimiler tarafından yönetildi. Selçuklulara karşı çıkan isyan sonucunda yeniden Şii yönetiminin eline geçti. Fâtımî hakimiyeti altındayken şehir, 1. Haçlı seferi sonucunda, onların Mısır yönetimine bağlandılar. Bu netice ile kutsal şehir yıllar sonra tekrar haçlıların eline geçmiş oldu. Haçlı işgali altındaki şehir, işgale son verecek fatihini beklemeye başladı.

Kudüs'ü prangalardan kurtaran komutan Selahaddin Eyyubi, 1138'de Irak'ın Tikrit şehrinde dünyaya geldi.

Genç yaşlarında Büyük Selçuklular'ın Halep Atabeyi Nureddin Mahmud Zengi'nin komutanlarından olan amcası Esedüddin Şirkuh'un hizmetine girdi . Amcasıyla 3 defa Mısır'a sefer çıkan Selahaddin Eyyubi, hem Fatimilerle hem de Haçlılara karşı mücadele etti.

Amcasının Mısır veziri olmasında kısa süre sonra hayatını kaybetmesinin ardından Selahaddin Eyyubi,

1169'da amcasını yerine geçti. Selahaddin Eyyubi, daha sonra Mısır'da hüküm süren Fâtımî Devleti'ni ortadan kaldırarak 1171 de Eyyubiler Devleti'ni kurdu. Kudüs'ü fethinden önceki hayatı hakkında birçok menkıbe bulunan Sultan Selahaddin,kutsal şehri Haçlıların esaretinden kurtarmayı planlıyordu.

" Kudüs işgal altındayken ben nasıl gülebilirim ki " sözüyle hafızalara kazınan Selahaddin Eyyubi, Eyyubiler devletini kurduktan sonra kutsal şehirdeki işgale son vermek için harekete geçti. Birinci haçlı seferi sonucunda kurulan ve kutsal şehri işgal altında tutan Kudüs Krallığı ordusu ile Selahaddin Eyyubi'nin komutasındaki İslâm ordusu, 4 Temmuz 1187 'de bugün İsrail'in kuzeyinde yer alan Tabe-riye Gölü yakınlarında karşı karşıya geldiler.

Tarihte “Hittin Savaşı” olarak bilinen bu savaş, Selahaddin Eyyubi'nin askeri dehası sayesinde İslâm ordusunun zaferi ile sonuçlandı. Kudüs Krallığının askeri gücünün büyük ölçüde yok edildiği Hittin Savaşı Kudüs'ün fethinin de yolunu açtı.

Sultan Selahaddin'in ordusu elde ettiği büyük zaferin ardından Nablus, Akka ve Yafa gibi şehirlerde fethetti.

Aldığı ağır yenilgi nedeniyle Kudüs Krallığı Eyyubiler'e karşı işgal ettiği toprakları koruyamıyor kutsal şehir Kudüs'ün fethi her geçen gün daha çok yaklaşıyordu.

Selahaddin Eyyubi komutasındaki ordu, Hittin zaferinden yaklaşık 2,5 ay sonra 20 Eylül 1187'de Kudüs'ü kuşattı.

Kudüs aşığı Sultan Selahaddin, kuşatma sırasında şehre gelmesini önlemek için büyük özen gösterdi.

Ünlü komutanın Kudüs'ü korumak için kuşatma sırasında,

“Kudüs'ün Allah'ın kutsal saydığı beldelerden biri olduğuna büyük inancım vardır. Sizin de kutsallığına inandığınız bu beldeye muhasara ve savaşın gerektirdiği yollarla hücum etmek ve girmek istemiyorum” ifadesini kullandığı rivayet edilir.

Kuşatmayı kıramayan Kudüs'ün işgalci komutanı **İbelinli Balian**'ın 12 Ekim 1187'de şehri Eyyubiler teslim etmesiyle Kudüs'deki 88 yıllık haçlı işgali sona erdi.

Kudüs'ün fethi İslâm aleminde sevinçle karşılanırken, Vatikan ve Hristiyan aleminde şoka neden oldu. Haçlılarca tahrip edilen Mescid-i Aksâ'yı kendi elleriyle süpüren ve gül ayağıyla yıkatan Selahaddin Eyyubi, Harem-i Şerif'i Hristiyanlara ait sembollerden arındırdı.

Fetih ardından Kubbetü's-Sahrâdaki haçın indirilmesinin ardından 88 yıl boyunca duyulmayan ezan sesi tekrar şehrin semalarında yankılanmaya başladı.

Şehre birçok eser kazandıran Selahaddin Eyyubi, Halep'ten getirdiği minberi Mescid-i Aksâ'ya yerleştirdi. Adına kıssalar dizilen ve “Selahaddin Minberi” olarak adlandırılan bu tarihi eser Kudüs'ün fethinin simgelerinden biri haline geldi.

Şehre birçok eser kazandıran Selahaddin Eyyubi, Halep'ten getirdiği minberi Mescid-i Aksâ'ya yerleştirdi. Adına kıssalar dizilen ve “Selahaddin Minberi” olarak adlandırılan bu tarihi eser Kudüs'ün fethinin simgelerinden biri haline geldi.

Kudüs'ü yeniden işgal etmek isteyen Avrupa'daki Hristiyanlar, 1189'da Üçüncü haçlı seferiyle tekrar Kudüs önlerine geldi. Ancak Eyyubilerin göstermiş olduğu direnişi kıramayan haçlılar emellerine ulaşamadı.

Ortadoğu'daki Haçlı varlığının belini kırarak İslâm dünyasının kudretini bütün Avrupa'da gösteren Kudüs'ün fatihi Selahaddin Eyyubi 4 Mart 1193'te Şam'da hayatını kaybetti. Selahaddin Eyyubi'nin türbesi Şam'daki Emevi caminin yanında yer alıyor.

Eyyubilerden Sonraki Gelişmeler

Kudüs'te Eyyubilerin ardından Harezmiler'in ve onlardan sonra da Memlükler'in hakimiyeti söz konusu olmuştur. Memlükler'e son veren ve İmparatorluğun sınırlarını Mısır'a kadar genişleten Yavuz Sultan Selim Hân ile Kudüs artık Osmanlı toprağı haline gelmiştir. Kanûni Sultan Süleyman Hân döneminde, ilim, sanat, mimari ve ticari anlamda, tarihindeki en huzurlu ve parlak dönemlerden birisini yaşamış, önemli bir Medeniyet şehri hüviyeti kazanmıştır.

Kudüs'ün Asırlar Sonra Müslümanların Elinden Çıkışı 9 Aralık 1917'ye kadar, 400 yıl boyunca süren Osmanlı hâkimiyetinin ardından Kudüs, bu tarihten itibaren İngilizleri eline geçti. 1948'e geldiğinde İsrail Devleti kuruldu ve Kudüs ikiye ayrıldı. Bir bölümü İsrail yönetiminde, bir bölümü ise Ürdün kontrolünde kaldı. Tarih, kara lekelerden biri olarak kaydedilmiş 1967 savaşıyla İsrail, eski Kudüs'ü işgal etmiş ve dünya buna seyirci kalmıştı. Bu işgal günümüzde de böylece devam etmekte, bu topraklar çağdaş batı ve muasır dünyanın gözleri önünde büyük bir zulme sahne olmaktadır.

“Doğrusu biz sana apaçık bir fetih ihsan ettik.” (Fetih, 1)

Sueda Nur ALMIŞ-Ali Utku ŞAHİN

“Size karşı konulmadıkça, size saldırılmadıkça, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz, hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz.” Hz. Muhammed (SAV)

Mekke'nin Fethi, 630 tarihinde Hz. Muhammed'in önderliğindeki ordunun Mekke'yi Kureyş Kabilesi'nin elinden aldığı olaydır. Mekke, alemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz s.a.v.'in dünyaya teşrif buyurdıkları, çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği şehir... Nübüvvet kitabının hem ön sözünün hem de son sözünün indirildiği, Hz. Adem a.s.'dan itibaren tevhit inancının merkezi ve müslümanların kıblesi olan Kâbe'nin de bulunduğu şehir...

Allah Rasulü s.a.v. kendisine peygamberlik vazifesi verildikten sonra önce Mekkelileri Allah'ın dinine davet etmiş, fakat onlar bunu kabul etmedikleri gibi müslüman olmaya başlayan herkese ellerinden gelen bütün eza cefayı da çektirmişlerdi. Hatta o kadar ileri gitmişlerdir ki, Rasulullah s.a.v.'i öldürme kararı almışlar,

Cebrail a.s.'ın haber vermesiyle kurdukları tuzak boşa çıkmıştı

“Ey şehir, senden çıkarılmasaydım vallahi seni terk etmezdim!”

Mekkeli müşriklerin bitmeyen eziyetleri sonucunda müminlerin dayanacak güçleri ve sabırları kalmayınca, Peygamber Efendimiz'in niyazıyla müminlere hicret, Mekke'yi terk etme izni verilmişti.

Hicret sonrası Mekkeliler yaine boş durmadılar, Efendimiz s.a.v. ve müslümanları yok etmek için uğraştılar. Mekke'nin fethine zemin hazırlayan olaylardan biri de Hudeybiye Antlaşması olsa gerek. Zahiren bakıldığında Müslümanların aleyhinde gibi görünen birçok madde vardı bu antlaşmada. Aslında Mekke'nin fethine açılan ve sonuçta

İslâm'ın bütün iklimlere yayılmasına vesile olacak bir sözleşmeydi bu.

Saldırmazlık anlaşması ile İslâm her geçen gün büyümeye başladı. Müşrikler ise İslâm'ın bütün Arabistan'a yayılmasından rahatsız oluyorlardı. Bu yüzden yavaş yavaş barış maddelerini ihlâl etmeye başladılar.

Hudeybiye Antlaşması'nın üzerinden 17-18 ay geçmişti ki, kendilerine bağlı bulunan Benî Bekr kabilesini kışkırtarak, müslüman olan Huzâalıların üzerine saldırttılar. Kendi içlerinden bazıları da bu olaya iştirak etti. Huzâa kabilesi baskına uğradıklarında namazdaydılar.

Hunharca bir katliamla kimi secedede, kimi rükûda, kimi kıyamda iken şehid edildi.

Bu olayın hemen ardından Mekke'den gelen bir heyet Rasulullah s.a.v.ve daha önce fiilen bozdukları antlaşmayı resmen tek taraflı feshettiklerini söylediler. Oysa bu, Müslümanları Mekke Fethi'ne davet demektir.

Kan dökmeden açılan kapı

Rasulullah s.a.v. Mekke'nin kan dökülmeden fethedilmesini istiyordu.

Mekkeliler hiç beklemedikleri bir anda on bin kişilik sahabe ordusunu karşılarında görünce akıl tutulması yaşamışlardı. Neye uğradıklarını şaşırıyorlardı. Hiçbir şey yapamadılar. Herkes şimdi ne olacağını bekliyordu. Rasulullah s.a.v. Mekke'ye girdiğinde, fethi kendisine nasip etmesinden ötürü minnet ve şükranını bildirircesine başını önüne eğiyordu.

Muhacirler ve Ensar Rasulullah s.a.v.'in dört bir yanını sarmıştı. Mescid-i Haram'a girdi. Hacer-i Esved'e doğru yöneldi ve selamladı. Sonra Kâbe'yi tavaf etti. Kâbe'nin içinde ve etrafında üç yüz altmış put bulunuyordu. Elindeki yay ile bunlara bir bir dokunuyor ve şöyle diyordu:

“Hak geldi, batıl yok olup gitti. Zaten batıl her zaman yok olmaya mahkûmdur.”

Efendimiz s.a.v. tavafını bitirip Kâbe'nin kapısına geldiğinde, anahtar sorumlusu Osman b. Talha'yı çağırarak Kâbe'yi açtırdı, içeri girdi. Önce orada bulunan putları bir kenara ittirdi. Ağaçtan yapılmış bir güvercin şeklindeki bir putu kendi elleriyle kırdı. Mekke'ye girildikten sonra yaşanan hadiselerden en önemlilerinden birisi de Rasulullah Efendimiz s.a.v.'in yüce ahlâkının sonucu kalpleri fethetmesi olayıdır.

Herkes Kâbe'nin avlusunda toplanmıştı ve Efendimiz s.a.v.'in bundan sonra nasıl davranacağını merak ediyordu. Efendimiz s.a.v. Kâbe'den çıktı ve insanlara şöyle bir konuşma yaptı:

“Ey Kureyş topluluğu! Muhakkak ki Allah, cahiliye gururunu, cahiliye atalarıyla övünüp büyüklenmeyi kaldırmıştır. Bütün insanlar Adem'dendir, Adem de topraktan yaratılmıştır!”

Sonra şu ayeti okudu:

“Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık. Birbirinizle tanışasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en üstün olanınız, en çok sakınmanızdır. Şüphesiz ki Allah her şeyi bilir, her şeyden haberdardır.”

(Hucurat, 13).

Sonra şöyle buyurdu:

– Ey Kureyş topluluğu! Şimdi hakkınızda ne yapacağımı düşünüyorsunuz? Kureyşliler hiç de hak etmedikleri bir merhameti isteyecek söz bulamayarak, utançtan başları öne düşmüş vaziyette şu cevabı verdiler:

– Sen soylu bir babanın oğlu, asil bir kimsesin. Senden hayır umarız. Hz. Peygamber s.a.v. o zaman şöyle buyurdu:

– Ben, size Hz. Yusuf'un kardeşlerine dediğini söyleyeceğim: ‘Size bugün hiçbir başa kakma ve ayıplama yoktur. Gidin, serbestsiniz!’

İşte bu genel aftan sonra kadın erkek herkes gelerek Rasulullah'a s.a.v. biat ettiler. Böylece Mekke'nin fethi tam anlamıyla tamamlanmış oldu.

ANADOLU'NUN MANEVÎ FETHİ VE GÖNÜLLERİN İNŞASI

Sena Şener

XI. yüzyılın ilk yarısından itibaren Türkler, Anadolu kapılarını zorlamaya başlamışlardır. Bunların başında, İslâmiyet'in Orta Asya bozkırlarına yayılmasında büyük rolü olan Yesevî dervişleri geliyordu.

Maveraünnehir'deki medreselerde yetişen ilim ve tasavvuf erbabı bu dervişler, ticaret kervanlarına karışarak Anadolu içlerine akıyorlardı. Ulaştıkları topraklarda, bilhassa yollar üzerinde tehlikeli geçitleri koruyan, güç geçilen boğazlarda yolculara yardımcıolan, ıssız ve kurak arazilerde dinlenecek bir sığınak teşkil eden ve o çağın diliyle "ayende ve revende"ye birtakım sosyal müesseseler kuran hep bu dervişlerdi. Kurulan bu sosyal müesseseler, ribat, hankâh, tekke ve zâviye gibi isimlerle anılıyordu. İslâmiyet'i, geniş ve yumuşak bir ruh ve mana ile anlayarak göçebelere telkin eden mutasavvıf Türk dervişleri Anadolu'nun İslâmlaşmasında büyük faaliyet göstermişlerdir.

Manevî Fetih

Anadolu kapılarının Türklere açılmasından önce, Anadolu içlerine sızan dervişler tarafından kurulan tekke ve zâviyelerle yerli halk ruhen İslâm'a ısındırılmış; göçebe Türklerin toprağa yerleşmesi ve yerleşik bir düzen kurularak bir şehir medeniyeti meydana getirilmesinde önemli görevler icra etmişlerdir. Yeni bir sosyal nizam ve adalet telakkisi taşıyan bu Türk dervişleri, ordularla birlikte ve hatta ordular-

dan evvel fütuhata çıkmış ve karşı tarafı daha önceden manen fethetmişlerdir.

Bu erenlerin bir kısmı gazilerle birlikte fütuhata çıkarken, bir kısmı da tamamen تنها ve boş yerlere yerleşerek orada ziraat yapıyor ve hayvan yetiştiriyordu. Bunlar her yerde, giderleri bağlı buldukları vakıf gelirlerinden karşılanan bir zâviyeye sahiptiler.

Zâviyelerde; yoksullar, kimsesizler, dervişler doyurulmakta, İslâm'ı yenikabul eden kimselere ücret karşılığında iş verilmekte, böylece sosyal bünyede eşitliksağlanarak hiç kimse aç ve açıkta bırakılmamaktadır. Türkler vakıf sisteminden yararlanarak kurdukları bu müesseseler vasıtasıyla halka refah getirmişler, bu da, Müslüman olmak için Hıristiyanları cezbetmiştir. Doğudan itibaren Anadolu topraklarına dalgalar hâlinde akın eden Türkler, kendilerini toprağa bağlayan bu zâviyeler vasıtası ile süratle yeni vatanları ile kaynaşmışlardır. Hoşgörü anlayışında olan mürşit-i kâmiller, bu merkezlerde çevrelerindeki birçok gayr-i müslimin Müslüman olmasını sağlamışlardır.

Balkanların manevî fatihi olarak bilinen Sarı Saltuk'un türbesi halen Varna'ya bağlı Kaliğre Kalesi içerisindedir.

Gayr-i müslimler ya İslâm'ın sosyal hayattaki fonksiyonları veya din farkı gözetilmeden hastalara ve yoksullara yapılan yardımın etkisiyle Müslümanlığı kabul ediyorlardı. XIII. yüzyıl başlarında Anadolu, Türk ve İslâm dünyasının her tarafından gelmiş derviş grupları ile doludur. Bilhassa Moğol istilasından sonra; Maveraünnehir, Horasan, Azerbaycan ve Suriye'den göç eden bu derviş ve şeyhler, İslâmiyet'i ve tarikatlarını yaymak aşkıyla göçebe Türklerin arasına geliyorlar ve yeni mefkûreyi onların anlayacakları bir lisan ve zevk alabilecekleri bir şekil ile yaymaya çalışıyorlardı. Dervişler, geçtikleri yollar üzerinderastladıkları dağlara, nehirlere, Orta Asya'da bıraktıkları coğrafi yer isimlerini veriyorlar, böylece bu toprak parçalarını vatanlaştırıyorlardı.

Aşıkpaşazade'nin Ahiyan-ı Rum, Gaziyân-ı Rum ve Bacıyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum diye isimlendirdiği erenler, yığınlar hâlinde Anadolu'nun bu kesimine akıyordu. Bunlar Bizanslılara karşı yürütülen gazalara katılıyor, müridleriyle birlikte fethettikleri topraklarda zâviyeler kurarak bölge halkını İslâm'a ısındırıyor, hatta onların Müslüman olmalarını sağlıyorlardı.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda büyük hizmeti geçen bu Anadolu baba ve abdalları Anadolu'nun Türkleşmesi, iskânı ve İslâmlaşmasında önemli görevler ifa etmişlerdir.

Dervişler, şeyhlerinin gösterdiği yoldan hareketle ordularla birlikte, hatta ordulardan önce Balkanlara geçmişler yerli halkı manen fethetmişlerdir. Balkanların manevî fatihi olarak bilinen Sarı Saltuk'un türbesi halen Varna'ya bağlı Kaliğre Kalesi içerisindedir. Kaynağını İslâmiyet'ten alan, otoriteye dayalı adalet kavramı ile devlet tarafından sağlanan istikrar ortamı içerisinde, mürşid-i kâmillerin öncülüğünde, Anadolu toprakları imar ve ihya edilmiştir. Mutasavvıf-dervişler, yol kenarları ve boş topraklar üzerinde zâviyeler inşa ettikleri gibi, terk edilmiş köy ve mahallelere de yerleşerek, eski dinî yapıların yerine kendi dergâhlarını kurmuşlar ve sağlanan bu ortak noktadan hareketle yerli halkın İslâmlaşmasını sağlamışlardır.

Yüzünde gölge olmayan bilge lider: Aliya İzetbegoviç

F. İrem ÖZTÜRK

Aliya İzetbegoviç, ömrünü, Bosnalı Müslümanların özgürlüğüne adanmış bir liderdi.

Akif Emre'nin çok yerinde nitelemesi ile nurlu gönlünü yüzünde taşıyan Aliya İzetbegoviç, halkından ve uluslararası kamuoyundan sakladığı hiçbir cürmü olmayan, ömrünün sonuna kadar da Bosna üzerine düşen gölgeleri aydınlatmanın fikri ve siyasi kavgasını verecek, yüzü gölgesiz bir liderdi.

Aliya İzetbegoviç, 8 Ağustos 1925'te, Bosna-Hersek'in kuzeybatısında yer alan, bugün ismi Bosanski Samac olan Aziziye'de, Bosna ve Sava nehirlerini gören bir evde dünyaya geldi. Ailesi buraya Belgrad'dan göç etmişti. Aziziye'nin yöneticisi olan baba tarafından dedesi Aliya, bir Osmanlı askeri olarak bulunduğu İstanbul'da, Sıdika isminde Üsküdarlı Türk bir hanımla evlenmişti. Bu evliliğin çocuğu olan babası Mustafa Bey tüccarlıkla geçimini sağlıyordu.

Aliya'nın üzerinde samimi dindarlığı ile etki bırakan annesi Hiba ise, çocuklarının terbiyesiyle ciddiyetle alakadar olan bir hanımefendiydi. İzetbegoviç ailesi, Aliya iki yaşındayken, Hırvatların baskısı ve baba Mustafa Bey'in iflası nedeniyle Saray-Bosna'ya göç etti. İlk dini eğitimini ailesinden alan Aliya, resmi okul hayatından önce bir yıl Kur'an kursuna gitti ve annesinin teşvikiyle düzenli olarak namaza başladı. Bir pir-i fani devlet başkanırken, bugünlerini, özellikle de sabah namazlarında güzel sesli, yaşlı bir hoca efendinin okuduğu Rahman Suresi'nin üzerinde bıraktığı tesiri, hasretle yad edecekti.

Aliya, 1935 yılında, o senelerde meşhur olan ve orada okumanın bir ayrıcalık sayıldığı Saraybosna Alman İlk Erkek Lisesi'nde eğitimine başladı. 15 yaşında komünist propaganda ile ilk dini tereddütlerini yaşayan İzetbegoviç, bir-iki yıllık git-gelin ardından miras alınmış değil, sınanmış ve inşa edilmiş sapasağlam bir İslam anlayışıyla, bu tereddütlerinden sıyrıldı. 16 yaşında, liseli ve üniversiteli gençlerin Yugoslavya içinde yükselen faşizm ve komünizme karşı Müslüman Boşnak kimliklerini korumak için kurdukları Mladi Müslümani hareketine katılan Aliya, burada okuduğu çeşitli İslami eserlerle entelektüel alt yapısını sağlamlaştırdı.

Bundan sonra Mladi Müslümani Aliya'nın, Aliya da Mladi Müslümani'nin kaderinde önemli bir pay sahibi olacaktı. Aliya İzetbegovic, 1946 yılında daha önce yaptığı bir konuşma nedeniyle on dört arkadaşıyla beraber gözaltına alındı ve üç yıl hapisle cezalandırıldı. Bu grup, Mladi Müslümani içerisinde hapis cezası alan ilk gruptu. Hapsinin ilk aylarında yeni Yugoslavya yönetiminin kamu binası inşaatlarında çalışan Aliya, daha sonra Macaristan sınırında bir ağaç kesme kampına sevk edildi. Burada öğrendiği ağaç kesim işlerini sevecek ve madden sıkıştıkça, sık sık bu zanaatına başvuracaktı.

Dünyanın gözleri önünde yüz binlerce insan katledildi, milyonlarca insan evini terk etmek zorunda kaldı. Aliya İzzetbegovic liderliğindeki Boşnaklar, çok çetin bir mücadele verdi. Aliya, hem savaş cephelerinde hem de diplomatik kulislerde olağanüstü çaba gösterdi.

Aliya, 3 yıl fenni ziraat fakültesinde okuduktan sonra oradan ayrılarak hukuk fakültesine geçti. Kasım 1956'da hukuktan mezun olan İzzetbegoviç, 1969 yılında "İslam Deklarasyonu" kitabını yazdı ve 1970'te bu kitabı 40 sayfa halinde yayınladı.

Yeniden başlayan suçlamalar 1950 öncesi Mladi Müslümani hareketi ve Aliya'nın İslam Deklarasyonu kitabı üzerine yoğunlaştı. Aliya ve arkadaşları Bosna'da komünist yönetim aleyhine bir şeriat devrimi planlamakla itham ediliyordu. Adaletsiz bir yargılama sonucunda 20 Ağustos'ta Aliya, 14 yıl hapse mahkûm edildi.

Hapishanede A5 kağıtlarına yazdığı 13 ciltlik notları, tahliye olan bir mahkûmun satranç tahtası içerisinde dışarı çıkarıldı. Bu notlar "Özgürlüğe Kaçışım" adı altında 1999 yılında kitaplaştırılacaktı.

1991 yılında Hırvatistan ve Slovenya, Yugoslavya'dan ayrılarak bağımsızlık ilan etti. Gelişen şartlar doğrultusunda artık Yugoslavya içinde kalmanın çok zor olduğunu düşünen Aliya, Bosna-Hersek için bağımsızlık ilanına karar verdi. Bunun üzerine Bosnalı Sırp lider Radovan Karadzic, Yugoslav parlamentosunda, Müslümanları yok etmekle tehdit etti.

Bağımsızlık üzerine Bosnalı Sırp, Sırbistan Cumhurbaşkanı Miloseviç'in desteğiyle, Karadzic liderliğinde Boşnaklara karşı etnik bir soykırıma girişti.

Başkent Saraybosna 3,5 yıl kuşatma altında kaldı.

Dünyanın gözleri önünde yüz binlerce insan katledildi, milyonlarca insan evini terk etmek zorunda kaldı. Aliya İzzet-

begovic liderliğindeki Boşnaklar, çok çetin bir mücadele verdi. Aliya, hem savaş cephelerinde hem de diplomatik kulislerde olağanüstü çaba gösterdi.

Hırvatların da saldırmasıyla çok zor durumda kalan Müslümanlar, kendilerini kısıtlı imkanlarla savunmak zorunda kaldı.

Çok ağır şartlarda büyük bir savunma savaşı veren Bosna-Hersek, savaşın lehine döndüğü bir zamanda, uluslararası toplumun girişim ve baskılarıyla bir barış anlaşması imzalamak zorunda kaldı.

Aliya, ardında büyük acılar bırakan Bosna Savaşı'nın ardından, yönetimi boyunca Bosna'nın yaralarını sar- mak için uğraştı. Derin entelektüel birikimi ve aksiyonu ile nadir görülen bir yöneticilik sergileyen Bosna'nın siması gölgesiz bilge lideri, hastaneye kaldırıldıktan kısa bir süre sonra

19 Ekim 2003'te, saat 14:25'te, mavi gözlerini son kez yumdu Aliya İzzetbegoviç için dünyanın dört bir tarafından gelen binlerce insanın katıldığı bir cenaze töreni yapıldı. 20 Ekim 2003'te uğruna ömrünü adadığı Saraybosna sokaklarından son kez geçen naaşı, gök kapılarının sonuna kadar açılması ile iki gün sürecek sağanak yağış altında, rahmetle yıkandı.

Kovaçi Şehitliği'ndeki mütevazı kabrine defnedilen Aliya için helallik isteyen Reisul-Ulemâ Mustafa Ceric'e, Anadolu'dan kopup gelen şu nidayla cevap verdi Boşnaklar: "Halal olsun, Halal olsun, Halal olsun..."

İŞGAL VE GÖZYAŞI

Hatice ERDOĞDU

...Onlar için ortak suçumuz Müslüman olmaktı. Medeniyet dediğimiz Avrupa 15. Yüzyılda Coğrafi Keşiflerle Afrika'nın yeraltı zenginliklerine göz koymuş ve bu kıtayı sövmeye ve katletmeye başlamıştır...

20. yüzyılı kanla yazan Avrupalıların sivil katliamları işgalleri 21. yüzyılda da devam etmektedir. Dünya tarihinin en kanlı yüzyılı olan 20. yüzyılda Avrupa devletlerinin başlatmış olduğu dünya savaşları ve katliamlarda yüz milyon insandan fazlası hayatını kaybetti. Bosna'da, Afganistan'da soykırım yapan Batılı ülkeler, bu yüzyılda da Irak'ta, Suriye' de, Filistin'de insanlığın gözü önünde katliamlarına ve işgallerine devam etmektedir.

Milli şairimiz Mehmet Akif'in mısralarında anlattığı gibi

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar."

"Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar

Yine aynı kan, yine aynı ateş, yine aynı batılı zihniyet, yine aynı sömürge, talan etme, yok etme vahşeti...

Bu zihniyet, Bosna'da binleri toprağa gömdü, suçları Boşnak ve müslüman olmaktı.

Yukarı Karabağ'da sivil Azerbaycanlıları öldürdü. Suçları Türk olmaktı. Kırım'ı bir gecede sürgün etti. Suçları Tatar Türk'ü olmaktı. Anadolu'yu işgal etti suçları... Daha birçok coğrafya ve mazlum insan... Onlar için ortak suçumuz Müslüman olmaktı. Medeniyet dediğimiz Avrupa 15. Yüzyılda Coğrafi Keşiflerle Afrika'nın yeraltı zenginliklerine göz koymuş ve bu kıtayı sövmeye ve katletmeye başlamıştır. Medeni Avrupa'nın vahşet dolu tarihi insanı ürpertmeye devam etmektedir.

1830'da sömürge olarak işgal ettikleri Cezayir'de her türlü insanlık dışı suçu işleyen Fransa; bağımsızlık savaşını veren yüz binlerce Cezayirliyi katletmişti.

...Medeniyet tek dişi kalmış canavar olarak dün de, bugün de, yarın da saldırmaya, işgal etmeye devam edecektir..

Tarihin güneş batmayan ülkesi olarak yazdığı İngiltere, sömürgeleştirdiği coğrafyaların güneşlerini söndürmüş aydınlığı karartmıştır.

Avusturya'da yerli halkı Aborjinleri sistematik olarak yok etmiştir. İngilizlerin aralarına salgın hastalık yaydığı, bununla da yetinmeyip yemeklerine zehir katarak yok etmeye çalıştığı yedi yüz elli bin Avusturyalı yerlisinden geriye sadece otuz bir bin insan sağ kalmıştır.

1865'ten itibaren Belçika Kralı 2. Leopold sömürge imparatorluğu kurmak amacıyla Kongo'yu işgal etmiş ve yerli halkı katletmiştir.

1890 ile 1905 yılları arasında yaklaşık on milyon yerli öldürülmüştür. Köle olmak istemeyen çocukların elleri kesilerek tütsülenip saklanmıştır

Bir başka Medeniyet İtalya; Libya'da 1911'den 1940'lara kadar, çölün ortasına kurduğu toplama kamplarında yüz binlerce Afrikalıyı katletmiştir.

Mussolini yönetimindeki İtalyanlar Etiyopya'nın eski adı olan Habeşistan'ı 1935'te işgal ettiler. Kırk bin civarındaki direnişçiyi bombalarken, kaçan binlerce direnişçi üzerine zehirli hardal gazı püskürterek katliamlarına devam ettiler.

Medeniyet tek dişi kalmış canavar olarak dün de, bugün de, yarın da saldırmaya, işgal etmeye devam edecektir.

Yine milli şairimiz " **Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar."** mısralarıyla bizlere cesaret vermekte ve imanının gücünü göstermektedir.

SİNEMA TARİHİ

Aliye İZEM SALMAN-Ahmet ŞAHİN

Sinemanın çıkışı yüzyıllar öncesine dayansa da asıl 1832'de her sayfasına bir resim çizilmiş kitapların hızla çevrilmesiyle hareket izlenimi yaratma mantığıyla çalışan aletlerin oluşturulmasıyla sinema dünyasına girilmiş olundu.

Thomas Alva Edison ile yardımcısı William Dickson'ın yaptıkları kinetograf, kameranın ilk hali olarak ortaya çıktı. Bu aygıtla kenarlarına düzenli delikler açılmış 15m'lik filmler üzerine saniyede 40 görüntü saptanabiliyordu. Edison kinetoskop adını verdiği bu aygıtın satışa sunulmasıyla, güneşin durumuna göre tekerlekler üzerinde döndürülebilen, ilk film stüdyosu Black Maria'yı inşa etti.

Kinetoskobu Paris'te bir sergide gören Lumiere kardeşler sinematografi adını verdikleri aygıtı geliştirdi. Bu aygıt film çekimi ve gösterimi yapabiliyordu. Lumiere kardeşler ilk gösterilerini 28 Aralık 1895 yılında Paris'te küçük bir kafede gösterdiler. "Fabrikadan Çıkan İşçiler" adlı belgesel niteliğindeki film, ilk film olarak kabul edilmektedir. Bu gösterim sırasında 17 kısa film daha gösterilmiş. Bu yeni icadı izleyenlerin çoğu, Lumiere kardeşlerinin yaptığının bir sihir olduğunu düşünüyormuş. Hatta efsaneye göre burada gösterilen filmlerin arasındaki bir filmde, trenin ekrana doğru geldiği bir sahnede çığlıklar atıp salondan kaçmaya çalışmışlar.

Lumiere kardeşlerin filmleri belgesel ya da haber niteliğindedir. Sinemanın kendine özgü anlatım olanaklarından yararlanma ve sinema aracılığıyla bir

öykü anlatma dönemi Fransız yönetmen Georges Melies'le başladı. Melies, fantastik sinema ve bilimkurgu sinemasının da öncüsü sayılan filmlerinde, sinemanın yanılsama ve yaratma gücünü zekice kullanarak film hileleri uyguladı ve bundan sonraki filmlerde de bu hilelerden çokça yararlandı. 1902'de Melies'in "Ay'a Yolculuk" isimli filmi ilk senaryolu, gerçek film olarak kabul edilmiştir.

Türkiye sinema tarihi ise 14 Kasım 1914 yılında Asteğmen Fuat Uzkinay tarafından çekilen ve herhangi bir kopyasının bulunamadığı Yeşilköy'de bulunan Rus abidesinin yıkılışını gösteren filmle başlar.

Dünya Savaşı ile Amerikan sineması uluslararası film üretimine egemen oldu."Şarlo" karakteriyle ünlenen Charlie Chaplin 1940 yılında, rol aldığı "Büyük Diktatör" adlı filmde Nazizmi ve Adolf Hitler'i sert bir şekilde eleştirdi. Hitler'in iktidara gelmesiyle Alman sineması Nazi propaganda araçlarından biri haline geldi.

II. Dünya Savaşı sinemada birçok değişikliğe yol açtı. Avrupa kıtasında özellikle İtalya'da başlayan yeni gerçekçilik akımı savaşta yıkıma uğramış bir ülkeyi gerçekçi bir şekilde filme almak isteyen genç yönetmenler tarafından başlatıldı. Hollywood 1908'den beri elinde tuttuğu film sayısındaki üstünlüğü Japon, Çin ve Hint sinemalarına kaptırdı. Fakat sonraki yıllarda savaş konularını çokça ele alan ve Amerikan etkisini her alanda hissettiren Hollywood sineması tekrar ticari ve sanatsal olarak yükseldi.

ÇÖL ASLANI ÖMER MUHTAR

1981 yapımı dramatik savaş filmidir. İşgalci İtalyan kuvvetlerine karşı Libyalıların verdiği tarihi mücadeleyi ve bilhassa bu mücadelenin başı olan Ömer Muhtar'ı anlatıyor film. Libya 'da işgalci İtalya'n güçlerine karşı sergilediği destansı direnişle dünya çapında sembol bir isme dönüşen "Çöl Aslanı" lakaplı Ömer Muhtar'ın direniş hareketi beyaz perdeye aktarılmıştır. Faşist Mussolini İtalya'sının başına Libyalı direnişçiler dert olmuştur. Mussolini burada daha fazla oylanmak istemez bu yüzden bunu bir sona erdirmek için kanlı

girişimlerde bulunur. Film Ömer Muhtarın İtalyanlara karşı verdiği tarihi mücadelesini anlatırken aynı zamanda İtalyanların yaptığı zulümleri ve acıları da derinlemesine anlatır. Filmin müzikleri ve aktörlerin oyunculukları takdire şayandır ayrıca diyaloglar ve filmin verdiği antiemperyalist mesaj hepsinden güzeldir. İnancı uğruna her türlü engeli aşan buna karşı gelen ve mücadele veren bir halkın dramı çok iyi yansıtılmıştır özellikle kendisi öğretmen olan Ömer Muhtarın İtalyanlara karşı dik ve vakur duruşunun yansıtılması

fevkaladedir. Hülasa kesinlikle izlenilmesi gerektiğini düşündüğümüz bir filmdir tavsiye olunur.

TARİH ŞUURU

Rümeysa EKİCİ

Sözlüğe göre,vatan:
**Bir kimsenin do-
ğup büyüdüğü ve
yaşadığı yer, bir mille-
tin üzerinde yaşadığı,
hâkim olduğu toprak,
yurt anlamına gelir.**

Günümüz yazarlarından Ahmet Ümit romanında "Sahi vatan nedir?" sorusuna şöyle cevap veriyor: " Bir toprak parçası mı, uçsuz bucaksız denizler, derin göller, yalçın dağlar, verimli ovalar, kalabalık şehirler, تنها köyler mi? Hayır, bütün bunların ötesinde bir anlam taşır vatan. Ne sadece toprak parçası, ne su havzaları, ne ağaç silsilesi... Annemizin şefkati, babamızın saçlarına düşen ak, ilk aşkımız, doğan çocuğumuz, dedelerimizin mezarlarıdır vatan..."

Türk edebiyatına vatanla ilgili en güzel şiirlerden birini hediye eden şairimiz Nurettin Özdemir de mısralarında vatani şöyle anlatıyor:

**"Vatan,
Küçük ellerinin avuçladığı
Sade bir toprak parçası de-
ğil, çocuğum
Toprakla büyüyen bir dü-
şüncedir."**

Vatan, üzerinde bağımsız yaşa-
dığımız, milletimiz ve ailemizle
hâtıralarımızı oluşturduğumuz,

kültürümüzün, devletimizin ve ta-
rihimizin ögesi toprak parçasına
verdiğimiz isimdir. Vatanın
değerini tarihini sevenler bilir. Tari-
h sevgisi de vatan sevgisi kadar
önemli bir konudur. Tarih şuuru
olmayan bireyler vatanlarını koru-
yamazlar. Peki tarih nedir, daha da
önemlisi vatanını seven her birey-
de olması gereken tarih şuuru ne-
dir? Hafızasını kaybetmiş bir insan
düşünün. Nasıl davranır? Ne hisse-
der? Attığı her adımda yaptığı her
davranışta kendini bulmaya çalışır.
"Ben kimim" sorusunu her fırsatta
kendisine sorar fakat bir türlü ce-
vaplayamaz. En nihayetinde bir
boşluğa düşer ve rüzgar nereye
savuruyorsa oraya gider, kim ne
derse inanır. Tarih şuuru olmayan
milletlerin hafızasını kaybetmiş
insandan farkı yoktur. Benliklerini
bulmakta zorlanırlar hatta bula-
mazlar. Küçük bir olayda bölünür
ve parçalanırlar. Tarih şuuru bir
milleti birleştiren, "millet" yapan
en önemli özelliktir. Geçmişini
unutmayan, hatalarını ve kahra-
manlıklarını her daim hatırlayan
ve anan milletler "birlik" ruhunu
hiçbir zaman yitirmezler. Geçmişini,
kültürünü, dilini, destanını
unutmuş her millet yönetilmeye
mahkumdur.

Norman Cousins'in dediği gibi
**"Tarih, muazzam bir erken
uyarma sistemidir."** Öyle ki
sadece geçmişin anılması ve ha-
tırlatılmasıyla bitmez, günümüze
aktarmak gerekir.
Geçmişten öğrendiğimiz ve bizi
biz yapan
kültürümüzü, düşüncelerimizi bu

zamana aktarabilmek ve hayata
geçirmek tarih şuurunun en güçlü
ve güzel örneğidir.

Peygamberimiz Hz.Muhammed
(sav.) bir hadisinde vatan sevgi-
sinin imandan olduğunu söylüyor.
Ve vatanını seven her ferдин aynı
zamanda tarih şuuru vardır.

Vatan ve tarih kavramları birbi-
rinden ayrılamaz. Vatanını seven
birisi tarihi sevmiyorum diyemez
veya tarihin öğretilerini kulak
ardı edemez.

Geçmişle bağını koparmayıp,
şuurunu yitirmeyen herkes, gele-
cekte ve bugünde emin ve dik
adımlarla ilerler. Başka devletlerin
istediğini değil, atalarının ve tarihi-
nin ona gösterdiği yolda yürürler.
Mustafa Kemal Atatürk'ün de de-
diği gibi "Bilelim ki milli benliğini
bilmeyen milletler başka milletle-
re yem olurlar." Milli benliğimizi
ancak geçmişe bakarak bilebiliriz.
Milli benliğini bilen milletler zor
durumlarda bütün farklılıklara
rağmen birleşirler. Kurtuluş Sava-
şı sırasında Anadolu'nun ve Türki-
ye'nin dört bir yanından mücadele
eden yiğit kahramanlarımız gibi
"önce vatan" anlayışıyla hareket
edilmesini sağlar. Rüzgarın savur-
duğu yaprak olmaktan kurtarıp
rüzgar yapar. Devletleri oluşturan
milletler tarihinden ve kültüründen
uzaklaşıp "şuursuz" olursa "şuurlu"
milletlerin maşası olur ve kulla-
nılırlar. Devletlerini kendi elleriyle
yıkırlar fakat haberleri olmaz.
Tarih şuuru devleti, milleti ayağa
kaldırıp yükselte de bilir, dizlerine
vurup dizde çöktürebilir.

Aşıkların Zaferi: Çanakkale

Fatma AKAR

**Şu küçük büyük, kadın erkek yüz binlerce canın kendinden geçtiği fa-
kat ondan geçemediği, kurşunların birbirine girdiği bir muharebede
bükülemeyen bilek. Şu, sırtların mermiyi sırtlanırken kemiklerin ça-
tırdadığı şehir: Çanakkale**

Bir tarafta karşı konulmaz bir taarruz, bir tarafta bu taarruza her ferdiyle her şeyinden ödün verip de toprak-
larından ödün vermeyerek karşı koyanlar.

Çanakkale'nin Boğazı alacaklıların çaldığı bir kapı, kapısı çalınanlar ise yurdunun üstünde tüten en son ocak
sönene kadar ayakta duruyor. Bu demek oluyor ki kuşkusuz o savaş, tarihin gördüğü en görkemli sahiplenisti.
Söz konusu sahiplenişe tanık olanlar, Anadolu'yu vatan haline getirerek ardından vatan diyerek ölümüne sa-
vunanları görmezden gelememiştir. Öyle ki bir Japon: " 10 Hiroşima bir Çanakkale etmez " diyerek bu üstün
direnişi kutlarcasına dile getiriyor.

Ne ihtimaller gerçekleşti, ne çılgınlıklar yapıldı. Annenin toprağını, bebeğinden kıymetli görüp düşünmeden
beşiğinde bırakması, toprağın üzerinde bırakılmak zorunda kalınan şehit cenazeleri, 400 gemilik donanmanın
barutlu toplarla yerle bir edilmesi... Her türden, büyük çaplı o teşebbüslere rağmen, akılları şaşkırtan bir direniş!
Öylesine bir inanış, öylesine bir bağlılık sarmış ki kalpleri
"hürriyet " adına verilen bu savaş, hürriyet nedir, ne kıymetlidir, ne
"tatlı can", uğruna sorgusuz verilir tüm dünyaya öğretti. O savaşta "Hilale" öyle üstün bir mana biçildi ki
şairin deyimiyle, ne güneşler o hilalin uğruna battı. Savaş bitti, adı da
" zafer " oldu: Çanakkale Zaferi.

O zafer bir milletin ordu olup kiminin toprağın altında kiminin toprağın üzerinde iliklerine kadar hissettiği
sevinçtir.

Ve bu milletin doğacak olan her ferдинin övünç sebebidir. Topraklarımızın, bağımsız varlığımızın sebebi olan o
kahramanlara karşı minnettarız.

Onlar Çanakkale'den geçmediler, Çanakkale'den geçirmediler. Dedirttiler ki: "konu bahis vatansa gerisi teferru-
atmış". Çanakkale bir destan, Çanakkale, " aşk nedir ?" Sorusunun cevabı!

**Kahramanlar! Hürriyete tutulanlar! "
Ya vatan Ya ölüm" diye tutturanlar zihinlere
eşsiz bir nakışla kazınanlar!
Kurşunlara karşı dizilenler!
Size ne dizeler dizildi bir bilerseniz...**

bilgide öncü, ahlakta öncü...

bilgide öncü, ahlakta öncü...

“

”

*Yol uzun, uzak. Kalbimizden başka **Pusula** da yok gövdemizin cebinde....*

Bilgide öncü, ahlakta öncü...